

С.В. Скребовська

*Херсонський державний університет,
Skribovskaaya@ukr.net*

МІКОБІОТА АНТРОПОГЕННО ЗМІНЕНИХ ЛАНДШАФТІВ СТЕПУ

Макроскопічні гриби – важливі компоненти наземних екосистем. Їх вивчення, як і всього біорізноманіття, є актуальним, тим більше, що вони ще продовжують залишатись найменше дослідженою частиною біоти [1].

Предметом дослідження стали макроміцети, що трапилися по лісосмугам та лісонасадженням Бериславського та Великоолександрівського р-нів Херсонської обл. У біогеоценозах штучних насаджень основну частину мікобіоти складають гриби, поширені на сухій деревині, стовбурах, пеньках інших частинах листяних дерев та чагарників. Штучні насадження дерев представляють 2–4-рядні (рідко 6-рядні) лісосмуги сформовані різними видами дерев: *Robinia pseudoacacia*, *Populus tremula*, *Populus nigra*, *Acer platanoides*, *Quercus robur*, *Juglans regia*, *Sambucus nigra*, *Morus nigra*, *Acer pseudoplatanus*, *Ulmus laevis*, зокрема велику частину насаджень складають фруктові дерева такі як: *Armeniaca vulgaris*, *Pyrus communis*, *Malus sylvestris*.

Матеріалом для даної роботи були плодові тіла макроміцетів, зібрані під час експедицій протягом літнього сезону 2015 року. Камеральну обробку, гербаризацію та ідентифікацію грибів здійснювали за такими визначниками, посібниками тощо [2-8]. При описі видів зазначали такі макроознаки як: форма, розміри, колір, характер поверхні плодового тіла, наявність шапинки і ніжки, тип гіменофору, тип прикріплення, розміри пластинок гриба та ін.

У роботі використовували бінокуляр та оптичний мікроскоп серії «XS 5520 Micromed». При оформленні результатів використано класифікацію грибів, наведену в 10-му виданні «Ainsworth and Bisby's Dictionary of the Fungi» [9]. Написання назв таксонів і прізвищ їх авторів узгоджено з міжнародними стандартами [10].

В результаті проведених досліджень було виявлено 14 видів макроміцетів, що належать до двох відділів: Ascomycota (1 вид), Basidiomycota (13 видів). Серед аскомікотових грибів на корі листяних порід трапилися плодові тіла *Hypocrea sulphurea* (Schwein.) Sacc. (Hypocreaceae). Найбільшим числом видів серед базидіальних грибів представлені родини: Polyporaceae (*Daedaleopsis confragosa* (Bolton) J. Schröt, *Polyporus alveolaris* (Batsch): Fr, *Polyporus squamosus* (Huds) Fr., *Trametes versicolor* (L.) Lloyd) та Agaricaceae (*Coprinellus disseminates* (Pers.) J.E. Lange, *Coprinellus micaceus* Bull, *Agaricus arvensis* Schaeff.). Крім того, були виявлені такі представники як: *Schizophyllum commune* Fr. (Schizophyllaceae), *Marasmius oreades* (Bolton) Fr. (Marasmiaceae), *Fomitopsis pinicola* (Sw.) P. Karst. (Fomitopsidaceae), *Laetiporus sulphureus* (Bull.) Murrill (Fomitopsidaceae), *Panellus stipticus* (Bull.) P. Karst. (Mycenaceae), *Auricularia sp.* (Auriculariaceae).

Серед знайдених видів є ті, що траплялися у лісосмугах на відмерлих стовбурах, пнях, гілках листяних порід (*Fomitopsis pinicola*, *Hypocrea sulphurea*, *Trametes versicolor*, *Panellus stipticus*, *Auricularia sp.*). *Schizophyllum commune* ріс групами, утворюючи цілі яруси на стовбурах дерев.

На корі листяних порід живих стовбурах дерев зростали *Daedaleopsis confragosa*, *Laetiporus sulphureus*, *Polyporus alveolaris*, *Polyporus squamosus*. Більшість перерахованих видів є паразитами, що спричинюють руйнування деревини, зокрема *Laetiporus sulphureus* спричинює буру гніль деревини, *Polyporus alveolaris*, зростаючи на стовбурах та гілках живих листяних дерев, спричинює білу гніль деревини. *Polyporus squamosus* трапляється в широколистяних лісах, надаючи перевагу послабленим деревам (тополям), спричинюючи інтенсивну білу центральну гніль деревини, при цьому деревина розпадається на волокна та пластини. На пнях та ґрунті великими щільними групами знаходили *Coprinellus disseminates*, на узбіччі доріг, на гнилій деревині траплявся *Coprinellus micaceus*. У рідких світлих лісах на галявинах, узліссях знаходили *Agaricus arvensis*, а в луках, серед трави *Marasmius oreades*.

Отримані, під час експедиційних виїздів, матеріали підтверджуються літературними даними та свідчать про доцільність вивчення мікобіоти антропогенно змінених ландшафтів степу [1,7].

Література:

1. Таран М.А. Рівні організації мікобіоти антропогенно змінених ландшафтів степу // Екологія та ноосферологія. – 2002. Т. 12, № 3 – С.65-71.
2. Визначник грибів України. – К.: Наук.думка, - 1971. – Т. III – 696 с.
3. Визначник грибів України. – К.: Наук.думка, - 1972. – Т. V, кн. 1. – 240 с.
4. Визначник грибів України. – К.: Наук.думка, - 1979. – Т. V, кн. 2. – 566 с.
5. Сухомлин М.М., Джаган В.В. Гриби України: Атлас-довідник. / К.: КМ Publishing, 2013. – 224 с.
6. Вассер С.П. Флора грибов Украины. Агариковые грибы. Киев: Наук. думка, 1980. – 328 с.
7. Бабенко О.А., Ткаченко Ф.П. *Agaricomycetes* півдня Правобережного Лісостепу, Злаково-Лугового та Злакового Степів України // Чорноморськ. бот. ж., 9 (4): 572-583.
8. Дудка И.А., Вассер С.П. Грибы. Справочник миколога и грибника. – Киев: Наук. думка. – 1987. – 535 с.
9. Kirk P.M. Ainsworth and Bisby's Dictionary of the Fungi [Text] / P.M. Kirk, P.F. Cannon, D.W. Minter, J.A. Stalpers. – 10 ed. – Wallingford: CAB International, 2008. – 771 p.
10. CABI Bioscience Database. Index fungorum / P.Kirk, J.Cooper (<http://www.indexfungorum.org/Names/Names.asp>).